

Universitetskanslersämbetets utbildningsutvärderingar

Självvärdering forskarutbildning

Lärosäte: Göteborgs universitet
Forskarutbildningsämne: Litteraturvetenskap
Licentiatexamen: JA
Doktorsexamen: JA

Forskarutbildningsämnet i litteraturvetenskap vid Göteborgs universitet har en lång historia. Filosofisk fakultet med utbildning i estetik och litteratur- och konsthistoria har funnits sedan Göteborgs högskola grundades 1891, med Karl Warburg (1852–1918) som lärosätets första litteraturprofessor. Under tiden som högskola 1891–1954 disputerade 21 personer i litteraturämnet. Forskarutbildningsämnet litteraturvetenskap har sedan dess utvecklats i enlighet med de nationella reformer som ägt rum. Litteraturvetenskap har idag en bred ämnesprofil med inriktning mot olika typer av historiskt och teoretiskt förankrade undersökningar av såväl samtida som äldre norrön litteratur och framåt. Det inkluderar också avhandlingsprojekt inom teaterstudier. Av tradition har många avhandlingsarbeten behandlat svensk litteratur, men allt fler doktorander arbetar numera med internationella författarskap och komparativa studier. Vidgningen mot den utomnordiska litteraturen innebär att pågående avhandlingsarbeten också uppvisar en mångfald avseende teoretiska inriktningar, metoder och primärmaterial.

För närvarande finns pågående avhandlingsprojekt som behandlar samtida svensk prosalitteratur och teateruppsättningar ur till exempel diskursanalytiska, intersektionella, ekokritiska och nymaterialistiska, vithetskritiska och genusteoretiska perspektiv. Ett doktorandprojekt tillämpar språkfilosofiska teorier på kvinnliga svenska författares 1980-talslyrik, medan ett annat undersöker litterära återbrukspraktiker från 1960-talet till idag i internationell "Erasure Poetry". Tidigmodern självframställning undersöks av en doktorand i ett urval europeiska texter av kvinnliga författare medan en annan undersöker gestaltningen av ekonomisk skuldsättning och ekonomiska relationer i en komparativ studie av fransk och engelsk 1800-talsroman.

De lärare och handledare som är verksamma inom ämnets forskarutbildning uppvisar stor ämnesbredd. Forskningen om den äldre litteraturens former och villkor, litteraturens digitalisering, life writing, genusforskning populärfiktio, barn-och ungdomslitteratur,

transmediala fiktionsformer, transkulturell litteraturreception och dramatik har utvecklats till starka kompetensområden inom ämnet. För en precisering av respektive handledares senaste forskningsinsatser, se bifogad publikationslista. Åtskilliga forskare och forskarstuderande är också verksamma inom ämnesövergripande forskningsområden, exempelvis Tidigmoderna seminariet, Digitala humaniora, Svenskämnets didaktik, Lärande text och språk, Scenkonst- och historieskrivning samt Barn, barndom och kulturella praktiker. Forskningens bredd inom ämnet litteraturvetenskap och teaterstudier innebär att forskarutbildningen har kapacitet att tillgodose en rad olika forskningsinriktningar. Detta har i sin tur inneburit att ämnet har rekryterat doktorander från andra nationella och även internationella lärosäten, alltså doktorander som har fått sin grundutbildning vid andra svenska eller utländska lärosäten. Den livaktiga forskningsmiljön vid institutionen med flera pågående forskningsprojekt har också inneburit att alltför av ämnets doktorander deltar tillsammans med de seniora forskarna i de existerande forskargruppernas seminarieverksamhet.

Institutionen för litteratur, idéhistoria och religion består sedan en institutionssammanslagning vid Humanistiska fakulteten 2009 av tre forskarutbildningsämnen (idé- och lärdoms historia, litteraturvetenskap och religionsvetenskap) samt grundutbildningsämnet teaterstudier (doktorander med inriktning mot teaterstudier kan antas inom ämnet litteraturvetenskap). Sammanslagningen har inneburit en uppbyggnad av en stark mångvetenskaplig forskningsmiljö, där doktoranderna har möjlighet att delta i både ämnesspecifika doktorand- och forskarseminarier, samt ämnesöverskridande högre seminarier med inbjudna gäster. Inom den litteraturvetenskapliga ämnesmiljön arbetar också doktorander antagna till mångvetenskapliga forskarskolor, just nu CHSeurope (Critical Heritage Studies and the Future of Europe: Towards an integrated, interdisciplinary and transnational training model in cultural heritage research and management) samt antagna inom CUL (Centrum för utbildningsvetenskap och lärarforskning) och den utbildningsvetenskapliga forskarutbildningen med inriktning Humaniora/litteraturvetenskap.

Förutsättningar

Personal

Bedömningsgrund:

Antalet handledare och lärare och deras sammantagna kompetens (vetenskapliga/konstnärliga, pedagogiska) är adekvat och står i proportion till utbildningens volym, innehåll och genomförande på kort och lång sikt.

Handledarnas och lärarnas sammantagna kompetens i förhållande till utbildningen utgör en grundförutsättning för utbildningens kvalitet. I ämnet litteraturvetenskap vid Göteborgs universitet finns VT 2018 18 disputerade lärare varav åtta professorer och tre docenter. Tre av lärarna (varav en professor) är också verksamma inom teaterstudier. Tillsammans representerar dessa lärare en bred kompetens inom olika delområden av ämnet. Samtliga professorer och docenter är aktiva forskare, inom kompetensområden som fornisländsk och äldre litteratur, nordisk 1800- och 1900-talslitteratur, populärfiktion och barnkultur, adaptationsteori och remediering, litteratursociologi, drama- och teatervetenskap, transkulturell litteraturreception, digital humaniora, litteraturkritik, genus- och intersektionell teoribildning, barn- och ungdomslitteratur, samt litteraturdidaktik. En av professorerna har även en dubbel doktorsexamen i litteraturvetenskap och teologi och en av de anställda forskarna är disputerad i filmvetenskap. En av docenterna i litteraturvetenskap är också anställd som professor i svenskämnets didaktik vid Luleå tekniska universitet. Övriga disputerade lärare i litteraturvetenskap representerar ytterligare inriktningar såsom medicinsk humaniora, ekokritik, bokhistoria, modernistisk lyrik, samt bild-text-genrer, såsom bilderböcker, tecknade serier, manga och grafisk roman.

Potentiellt är även samtliga tillsvidareanställda och disputerade lärare i övriga ämnen vid institutionen (idé- och lärdomshistoria respektive religionsvetenskap och teologi) en handledarresurs att tillgå, det vill säga i de fall doktorander antas med avhandlingsprojekt av tvärvetenskaplig karaktär. Senare års ansökningar till forskarutbildningen visar att detta tycks bli allt vanligare. För tillfället fungerar en av docenterna inom idé- och lärdomshistoria som bihandledare till en av litteraturvetenskaps doktorander.

Enligt Göteborgs universitets regler för utbildning på forskarnivå krävs att samtliga av handledarna ska vara knutna till universitetet endera via anställning eller uppdragsavtal, samt att en måste vara minst docent eller motsvarande (Doktorandreglerna Dnr V 2017/3).¹

¹ https://medarbetarportalen.gu.se/digitalAssets/1642/1642694_doktorandregler--slutlig-170515.pdf

Samtliga doktorander i litteraturvetenskap har således en handledare med minst docentkompetens. Val av handledare diskuteras i ämnets handledarkollegium som lämnar förslag till prefekt, vilken formellt utser handledare. I praktiken utser viceprefekt för forskarutbildning och prefekt handledare i samråd med doktoranden och forskarutbildningskoordinatör i ämnet. Doktorandens önskemål ska beaktas. Beslut om handledare fattas senast en månad efter att doktorand antagits.

Varje doktorand har en huvudhandledare och en biträdande handledare. Av huvudhandledarna vid institutionen är åtta professorer och en fil.dr. Av biträdande handledare vid institutionen är fem professorer, två docenter och en fil.dr. Två av de biträdande handledarna är externa, varav en är professor i litteraturvetenskap vid annat lärosäte och en är professor i spansk litteratur vid institutionen för språk och litteraturer (SPL) vid Göteborgs universitet. Alla handledare i ämnet litteraturvetenskap vid institutionen har genomgått högskolepedagogisk handledarutbildning. En handledare har även gått den poänggivande påbyggnadskurs för erfarna handledare.

Institutionen har för närvarande, VT 2018, nio aktiva doktorander inom ämnet litteraturvetenskap, varav en är antagen och finansierad av Forskarskolan CHSeurope, en är antagen CUL och en är föräldraledig. Under HT 2017 avslutades tre anställningar, varav en med disputation december 2017. De övriga två doktoranderna planerar att slutföra sitt avhandlingsarbete vid sidan av annat arbete, varav en av dem planerar att färdigställa sitt avhandlingsmanus hösten 2019. I de fall doktorander inte har avslutat eller disputerat inom ramen för anställningen görs en plan för det fortsatta arbetet.

Arbetet för systematisk säkring av tillräckliga handledarresurser måste vara långsiktigt. Av de åtta professorerna och tre docenterna som nämns ovan är fem födda på 1950-talet, tre på 1960-talet och tre på 1970-talet (jfr tabell 2). Institutionsledningen bevakar fortlöpande det nyrekryteringsbehov som kan förväntas uppstå i samband med kommande pensionsavgångar. Sammantaget bedöms det nuvarande antalet anställda, den kontinuerliga bevakningen av nyrekryteringsbehovet, samt den potentiella resurs som utgörs av institutionens tillsvidareanställda disputerade lärare i övriga ämnen, långsiktigt säkerställa att det finns tillräckligt med handledarresurser och en bred vetenskaplig kompetens inom ämnet.

Att vid behov kunna göra ett handledarbyte är viktigt. Alla frågor om handledarfördelning inklusive handledarbyten hanteras av institutionens viceprefekt för forskarutbildning, som på delegation från prefekten ansvarar för detta slags frågor för samtliga forskarutbildningsämnen vid institutionen. Rätten till byte av handledare regleras både i HF 6:28 och i GU:s universitetsgemensamma regler för utbildning på forskarnivå – doktorandreglerna.² I det sistnämnda dokumentet (6.6) anges att ”doktorand har rätt till byte av såväl huvudhandledare som biträdande handledare” samt att ”prefekt ska vid en sådan begäran verka för ett snabbt och smidigt byte av handledare”. Enligt gällande delegation ska begäran om handledarbyte

² Styrdokument ”Regler för utbildning på forskarnivå – doktorandreglerna”:
https://medarbetarportalen.gu.se/digitalAssets/1648/1648866_doktorandregler--slutlig-170515.pdf

ställas till viceprefekten, som efter inventering av tillgänglig handledarkompetens tilldelar doktoranden en ny handledare. I första hand väljs denna nya handledare bland institutionens tillsvidareanställda personal; externa handledare anlitas i de fall detta bedöms vara kompetensmässigt nödvändigt. Att handläggningen av sådana ärenden sker på institutionsgemensam nivå har visat sig borga för en smidig och snabb hantering, då uppdraget som viceprefekt fordrar en god överblick över institutionens samlade forskarutbildningsmiljö samtidigt som denna handläggningsordning minskar risken för att handläggningen försvåras av eventuella ämnesinterna komplikationer. Begäran om handledarbyte är dock ytterligt sällsynt och har de senaste tio åren bara skett en gång.

Handledarnas kompetensutveckling bidrar till handledningens kvalitet. Den vetenskapliga kompetensutvecklingen sker framför allt genom varje lärares egen forskning. Samtliga tillsvidareanställda lärare har kontinuerligt tid avsatt för egen forskning inom anställningen. Institutionen har genomgående tillämpat fördelning av forskningstid i enlighet med de schabloner som anges i fakultetsstyrelsens fördelning av fakultetsanslaget (lektorer: 10% av arbetstiden för forskning; docentkompetenta lektorer: 20%; professorer: 35%). I forskningstiden ingår förutom den egna forskningen även deltagande i seminarier (interna och externa) samt deltagande i externa internationella konferenser och i andra externa miljöer. En viss del av deltagandet i interna seminarierna täcks dessutom av 10% kompetensutveckling.

Institutionens seminarieverksamhet innefattar dels det institutionsövergripande veckovisa Högre seminariet, dels olika seminarier inom specifika forskningsområden. Av de nuvarande områdesspecifika seminarier serier är lärare/handledare inom ämnet framför allt aktiva inom Scenkonst och historieskrivning, Digital Humaniora, Tidigmoderna seminariet och Barn, barndom och kulturella praktiker. Samtliga dessa seminarier serier är mångvetenskapliga, det vill säga de engagerar lärare/forskare från flera av institutionens discipliner samt externa gäster som tillhör andra institutioner vid GU eller andra lärosäten.³ Detta gör det lättare att vid behov skraddarsy ämnesgränsöverskridande handledarkonstellationer för individuella avhandlingsprojekt i de fall detta krävs.

Samtliga tillsvidareanställda disputerade lärare har, som nämnts, förutom tid för egen forskning även tid avsatt för kompetensutveckling inom anställningen. Den formellt reglerade pedagogiska kompetensutvecklingen sker i första hand inom ramen för denna kompetensutvecklingstid genom deltagande i kurser anordnade av den universitetsgemensamma Enheten för pedagogisk utveckling och interaktivt lärande (PIL-enheten). PIL-enheten ger sedan år 2010 varje termin kursen Handledning i forskarutbildning, 5 högskolepoäng (HPE201). Samtliga interna aktiva huvudhandledare och biträdande handledare har genomgått antingen denna kurs eller tidigare varianter av handledarutbildning arrangerade på fakultetsnivå. Erfarna handledare som har handlett minst två doktorander fram till disputation erbjuds tre år tillbaka den tidigare återopade kursen Handledning för erfarna

³ Seminariescheman <http://lir.gu.se/aktuellt/kalendarium>

handledare i forskarutbildning, 5 högskolepoäng (HPE202). En av de verksamma handledarna har gått denna påbyggnadskurs.

Utöver högskolepedagogiska kurser finns även en kontinuerlig diskussion av pedagogiska och administrativa frågor rörande handledning inom forskarutbildningen i institutionens handledarkollegium, bestående av institutionens samtliga aktiva och tillgängliga handledare, det vill säga samtliga tillsvidareanställda disputerade lärare. Lärarna i litteraturvetenskap har därutöver ett ämnesspecifikt handledarkollegium, där de verksamma handledarna träffats minst en gång per termin för att diskutera konkreta frågor och problem rörande handledningen.

Att säkerställa kvalitet och omfattning av handledning och undervisning är en central uppgift för lärosätet. Utgångspunkten för handledningens omfattning är att denna följer de normer som fastställts av Humanistiska fakultetsstyrelsen, som anger en minimumnivå av handledarinsatser till 320 klocktimmar i arbetstid för hela utbildningen. Denna tid inbegriper förutom mötestid även nödvändigt för- och efterarbete. Utöver denna norm kan fortsatta handledningsresurser tilldelas vid behov, t.ex. om fortsatt avhandlingsarbete återstår vid tidpunkten för en doktorandanställnings upphörande. Sådan extra handledningstilldelning diskuteras i kollegiet och beslutas av viceprefekten för forskarutbildningen på institutionsnivå.

För att säkerställa den ämnesspecifika inriktningen på forskarutbildningen inom institutionen, som utöver litteraturvetenskap också innefattar forskarutbildningsämnena religion och idé- och lärdoms historia, inrättades 2016 en ny funktion, en så kallad forskarutbildningskoordinator, med ett övergripande ansvar för organisationen av forskarutbildningen i litteraturvetenskap. Forskarutbildningskoordinatorn är också doktorandexaminator. Koordinatorn organiserar och är ordförande för de seminarier där doktorander i ämnet lägger fram avhandlingsarbete. Inom koordinatorns ansvarsområde ligger utöver detta att bistå viceprefekt för forskarutbildningen vid doktorandantagning (inklusive forskarskolor vid Göteborgs universitet), samt att leda ämnets interna beredning i handledarkollegium och ämneskollegium och besvara remisser rörande forskarutbildningen, på uppdrag av prefekt eller viceprefekt för forskarutbildningen.⁴

Ett identifierat utvecklingsområde inom forskarutbildningen är att den kontinuerliga uppföljningen av enskilda avhandlingsprojekt bör få större utrymme inom ämnets handledarkollegium. För närvarande redovisas och diskuteras de enskilda avhandlingsprojekten progression två gånger per år. Det har dock diskuterats om detta skulle kunna göras mer systematiskt med utgångspunkt i den enskilde doktorandens individuella studieplan, ISP. Ett sådant förfarande skulle bidra till att de enskilda handledarna fick ett mer utvecklat kollegialt och kvalificerat stöd i de fall det uppstår någon typ av problem under en doktorands avhandlingsarbete. Som ett led i kvalitetssäkringsarbetet har institutionen därför

⁴ Arbets- och delegationsordning. Dnr V 2017/494, https://lir.gu.se/digitalAssets/1641/1641732_lir-arbets--och-delegationsordning-dnr-v-2017-484.pdf

sedan VT 2018 infört ett krav på en mittavstämning, då doktoranden avverkat motsvarande två år av sin utbildning (Riktlinjer för forskarutbildningen vid LIR, U 2017/486).⁵ Syftet med mittavstämningen är att göra en samlad bedömning av hur doktorandens arbete framskridit baserad på avhandlingsmanus, ISP, kurser, deltagande på doktorandseminariet, konferensdeltagande etc. Närvarande vid mittavstämningen är förutom doktorand och handledare även forskarutbildningskoordinator, viceprefekt för forskarutbildning och ämnesordföranden/annan lärare inom ämnet. Under mötet förs protokoll, som ligger till grund för att identifiera eventuella behov av åtgärder samt uppföljning i de fall doktorandens arbete inte fortskrider enligt tidsplanen i ISP.

⁵ https://lir.gu.se/digitalAssets/1685/1685197_riktlinjer-f--r-forskarutbildningen-2017-2018-rev-20180323-pdf.pdf

Förutsättningar

Forskarutbildningsmiljö

Bedömningsgrund:

Forskningen/den konstnärliga forskningen vid lärosätet har en sådan kvalitet och omfattning att utbildning på forskarnivå kan bedrivas på en hög vetenskaplig/konstnärlig nivå och med goda utbildningsmässiga förutsättningar i övrigt. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället både nationellt och internationellt.

Kvalitet och bredd i doktorandernas forskarutbildningsmiljö är viktigt och vid institutionen ges förutsättningar till detta på en rad områden. Lärare verksamma inom ämnet deltar sedan lång tid tillbaka i nätverkssamarbeten både lokalt, nationellt och internationellt. Dessa samarbeten kommer också doktoranderna till godo (för konkreta exempel se nedan). Lokalt, redan på institutionsnivå, har forskarutbildningsmiljön successivt vidgats genom att allt större delar av seminarieverksamheten organiseras institutionsgemensamt. Lokalt samarbete med andra institutioner vid GU sker för närvarande inom det fakultetsgemensamma arbetet med forskarutbildningen. Forskare och doktorander inbjuds regelbundet till ämnesövergripande seminarier vid andra institutioner och centrumbildningar inom Göteborgs universitet. Forskare och doktorander deltar också regelbundet i nationella och internationella nätverk. För att underlätta doktoranders deltagande i nätverk och på konferenser erbjuds doktorandmedel upp till 40tkr för resor av vikt för avhandlingsarbetet, som aktivt deltagande i konferenser och forskarskolor.

På nationell nivå har det sedan 2014 utvecklats ett kontinuerligt samarbete inom forskarutbildningen i Litteraturvetenskap genom bildandet av Nationella rådet för forskarutbildning i litteraturvetenskap (NRFL). Nationella workshops och kurser inom forskarutbildningen arrangeras årligen, vilket har inneburit att doktoranderna från Göteborg har skapat kontakter med andra forskningsmiljöer i Sverige. Vid flera tillfällen har handledare från Göteborg också medverkat som lärare vid dessa kurser. Målet med kurserna och internaten är att doktoranderna ska få träffa och diskutera litteraturvetenskapliga frågeställningar och problem samt få feedback på examinationsuppgifter och avhandlingstexter från personer som inte ingår i deras vanliga miljö. Samarbetet inom NRFL är också utvecklande för handledarna som därmed regelbundet får möta kollegor från andra lärosäten för att diskutera forskarutbildningens utformning inom ämnet och det faktiska arbetet med handledningen av doktorander. Doktorander från andra lärosäten inbjuds regelbundet för att delta på doktorandseminariet och presentera sina avhandlingsarbeten. Genom handledare, övriga forskare på institutionen och på eget initiativ tar doktoranderna

sammantaget del i omfattande nationella och internationella nätverk. På den nationella nivån kan särskilt nämnas Nätverket för svenska kritiska ras- och vithetsstudier; Barnkulturforskning i Göteborg (BiG); Nätverket för barn- och ungdomslitteraturforskning i väst; Centrum för barnkulturforskning i Stockholm (CBK); Ekokritiskt forum vid Mälardalens högskola; Gothenburg Environmental humanities network samt Nationella nätverket för svenska med didaktisk inriktning, SMDI.

Lärarna och handledarna i litteraturvetenskap är aktivt engagerade i olika slags internationella nätverk. Genom handledare, övriga forskare på institutionen och på egen hand tar doktoranderna plats i internationella nätverk. Som exempel kan nämnas de skandinaviska nätverken IASS: International Association for Scandinavian Studies, Norlit, Nätverk för nordiskt 1800-tal med återkommande konferenser där institutionens doktorander också regelbundet medverkar samt Nordiskt nätverk för arbetarlitteraturforskning. Doktorander har även medverkat på konferensen inom bl.a. EAM: European Network for Avant-Garde and Modernism Studies. Andra internationella nätverk som doktoranderna ingår i är Rachel Carson Center, München; ENSCAN: Ecocritical network for Scandinavian studies, Tammerfors; ASCLE: Association for the Study of Literature and Environment, USA; ANTS: Association of Nordic Theatre Scholars; Assitej: International Association of Theatre for Children and Young People; ESCL: European Society of Comparative Literature; Nordiskt nätverk för editionsfilologer; samt Digital Humanities in the Nordic Countries.

Deltagandet i internationella nätverk har resulterat i en intensiv gästforskarverksamhet vid institutionen. Olika forskargrupper har också haft återkommande besök av doktorander från andra lärosäten. Så t.ex. hade forskargruppen ”Religion, kultur och hälsa” en gästdoktorand i nordisk litteratur från Syddanskt universitet, Odense (HT 2011 och VT 2013) och ”Swedish Women Writers on Export” en gästdoktorand från Washington University, Seattle VT 2014, HT 2016–VT 2017.

Doktorandgruppen ger också förutsättningar för forskningsmiljöns kvalitet och bredd. Sammansättningen av gruppen doktorander aktiva under VT 2018 visar en viss åldersmässig spridning: två doktorander är födda på 1970-talet och sex på 1980-talet. Könsfördelningen visar en tydlig övervikt för kvinnor (se vidare avsnittet om jämställdhet nedan). Vad gäller doktoranders avhandlingsarbeten kan konstateras att de visar en stor spridning, om än med en övervikt mot teoretiskt förankrade textanalyser av modern och samtida litteratur. Under VT 2018 finns vid institutionen åtta pågående avhandlingsprojekt i ämnet. **Matilda Amundsen Bergströms** avhandlingsprojekt ”Som en Sapho. Självframställning, kärlek och skrift hos Louise Labé, Katherine Philips och Hedvig Charlotta Nordenflykt” behandlar självframställning och könspolitisk argumentation hos tre tidigmoderna kvinnliga poeter. I **Anna Klara Bojös** avhandlingsprojekt ”Nelvins nej/Runefelts ja” undersöks hur Åsa Nelvin och Eva Runefelt försöker språkliggöra vad Foucault kallar Gränserfarenheter, erfarenheter som inte finns i det gemensamma språket. Slutseminarium är planerat till september 2018. Syftet med **Sandra Grehns** avhandlingsprojekt ”’Dom stökar och bråkar och kastar sten’”. Diskurserna om och representationen av barnet/den unga människan i Backa Teaters

uppsättningar av Gangs of Gothenburg, Lille kung Mattias och 5boys.com” är att klargöra framställningen av barnet i tre av Backa teaterns uppsättning 2009–2012 ur ett diskursteoretiskt och intersektionellt perspektiv. Syftet med **Signe Leth Gammelgaard** avhandlingsprojekt ”Debt and Decadence in late 19th century literature” är att studera hur ekonomisk skuldsättning som litterärt motiv gestaltas och förändras i 1800-talets franska och engelska roman utifrån teoribildningen ”New Economic Criticism”. **William Illsleys** avhandlingsprojekt ”(in)Tangible Archives: Digital heritage as a means of enhancing the value of cultural heritage in Gothenburg, Sweden” undersöker inom programmet för forskarskolan CHSeurope olika forskningssätt att syntetisera meningsbärande och kritiska berättelser i användningen av digitala metoder för att tillgängliggöra kulturarvet i Göteborg. **Johanna Lindbos** avhandlingsprojekt ”’Min hud är full av fjärilar’. En materiellt ekokritisk analys av subjektstillblivelse i svenskspråkig 1900-talslitteratur” undersöker relationer mellan mänskliga och det mer-än-mänskliga i litterära texter mellan 1934–1991 (Boye, Dagerman, Trotzig, Kandre) ur ett ekokritiskt perspektiv. **Lisa Schmidts** avhandlingsprojekt ”RADERA. Dialogisk ikonicitet i raderingspoesi” studerar litterärt återbruk, bokens materialitet, författarroll och litterär interaktion i raderingspoesi från 1960-talet till idag. Slutseminarium ägde rum i april 2018. **Therese Svenssons** avhandlingsprojekt ”Gråhetens fält. Vithet i svenskspråkig prosa 1905-1938” behandlar vithet och icke-vithet som intersektionella och litterära formationer i svenska 1900-talstexter av författare som Selma Lagerlöf, Dan Andersson och Karin Boye. Under HT 2017 avslutade tre doktorander sin anställning: **Per Ahlström** avser att under 2018 avsluta sitt avhandlingsprojekt ”00-talets dystopier. Struktur, tema och funktion”, där fem svenska dystopier analyseras med hjälp av narratologi och genreteori. **Karin Brygger** arbetar fortsatt med sitt avhandlingsprojekt ”Den frustrerade texten” om Sonja Åkessons dagböcker, där hon undersöker dagboken som genre och förhållande till självbiografiska och biografiska texter. **Johan Gardfors** disputerade i december 2017 på doktorsavhandlingen *Åke Hodell: Art and Writing in the Neo-Avant-Garde* om poeten och konstnären Åke Hodells tidiga verk med en undersökning av gränsen mellan litteratur och konst, för att belysa förhållandet mellan skrift, materialitet och subjektivitet.

Sammanfattningsvis kan konstateras att flertalet doktorander arbetar med modern svensk prosalitteratur och att endast två av doktoranderna arbetar med skönlitteratur före 1900 och då med internationellt material. Ytterligare en doktorand studerar icke-svensk litteratur och då modern lyrik från 1960 och framåt. En doktorand arbetar med föreställningsanalys med inriktning mot teaterstudier. En doktorand arbetar inom digitala humaniora för att synliggöra kulturarvsberättelser.

Vad gäller doktorandernas språkkunskaper är kunskaper i svenska och engelska behörighetskrav för antagning i den senaste allmänna studieplanen (2015). Oavsett inriktning är en stor del av den litteratur som doktoranderna tar del av i kurser och använder i sitt avhandlingsarbete på engelska, och två av de för närvarande aktiva doktoranderna skriver också sina avhandlingar på engelska. Två av doktoranderna arbetar med primärmaterial och facklitteratur på franska. Med anledning av det ökande antalet utländska sökande till forskarutbildningen har en kontinuerlig diskussion förts inom institutionen kring vilken nivå

av språkkunskaper i svenska som är att betrakta som nödvändiga för studiernas genomförande. Frågan har för närvarande inte besvarats på något entydigt sätt, och bör också bedömas i förhållande till den enskilda doktorandens avhandlingsämne och potentiella fortsatta karriär. Frågan kommer därför att återaktualiseras vid kommande utlysningar av tjänster. Bristande språkkunskaper och språkfärdigheter i svenska samt möjligheten att utveckla studenters och doktoranders färdigheter i akademiskt skrivande är ett återkommande diskussionsämne inom kollegiet. Till frågans komplexitet hör även behovet av att inom ämnet kunna studera litteratur på svenska och litteratur utanför det svensk-språkiga området eller utanför västvärlden.

Handledargruppens sammansättning skapar också förutsättningar för doktorandernas forskningsmiljö. Handledargruppens sammansättning beträffande ålder och inriktning har beskrivits ovan. Vad gäller språkkunskaper finns inom gruppen god kompetens i engelska, tyska, franska, latin och övriga nordiska språk. Enstaka handledare har också goda språkkunskaper inom fornnordiska, italienska och spanska. Samtliga aktiva handledare utom två är verksamma vid institutionen; undantaget gäller en extern biträdande handledare vid annan institution och en vid annat lärosäte, vilka båda företräder specialistkompetens inom de aktuella avhandlingarnas ämnesområden. Vad gäller könsfördelningen kan noteras att det råder relativt jämn fördelning mellan kvinnor och män bland ämnets lärare/forskare/handledare.

En viktig förutsättning för säkerställandet av forskarutbildningsmiljöns kvalitet är processen för rekrytering av nya doktorander. Autonomireformen år 2011 innebar för institutionerna vid GU:s humanistiska fakultet att besluten om antagning av nya doktorander, som tidigare varit förlagda till fakultetsnivå, decentraliserades till institutionerna. Vid de två senaste antagningarna (2014 respektive 2016) antog institutionen vid vardera tillfället två doktorandanställningar i ämnet. Beredningen gjordes i tre steg. I det första av dessa tillsattes en beredningsgrupp bestående av tre tillsvidareanställda och disputerade lärare som kontrollerade de sökandes behörighet, sammanställde en kort presentation av samtliga behöriga sökande; i andra steget behandlades samtliga behöriga sökande av samtliga disputerade lärare i handledarkollegiet för att fastställa en tätgrupp av sökande; i tredje steget rangordnades de sålunda utvalda sökandena av handledarkollegiet. Därefter lämnades ämnets förslag till antagning vidare till institutionens viceprefekt för forskarutbildning som därefter förberedde antagningen på institutionsnivå.

Systematiska granskningar, åtgärder och återkoppling för att säkra forskningsmiljöns kvalitet sker på olika nivåer. Kontinuerlig översyn av forskarutbildningsmiljön inklusive handledningssituation, kursverksamhet och seminarieverksamhet görs av institutionens viceprefekt för forskarutbildning. Detta sker dels i form av möten mellan viceprefekten och institutionens doktorandråd, dels i form av utvecklingssamtal med enskilda doktorander (ansvaret för dessa utvecklingssamtal vad gäller institutionens samtliga doktorander är delegerat från prefekten till viceprefekten). Åtgärder vidtagna i samband med denna

uppföljning förmedlas till doktorander och handledare via institutionens doktorandråd respektive handledarkollegium.

I detta sammanhang kan också nämnas den externa utvärdering av fakultetens utbildning på forskarnivå som genomfördes 2013–2014 på uppdrag av Humanistiska fakultetsstyrelsen. Utvärderingen utfördes av professor Hildur Kalman, Umeå universitet, och presenteras i rapporten *Kvalitativa aspekter av utbildningen som miljö*.⁶ Institutionen har genomfört eller är i färd med att genomföra flera av de förslag till kvalitetsfrämjande åtgärder som presenteras i rapporten (s. 110–114). Som exempel kan nämnas följande:

- Uppdatering av hemsidor: institutionens webbplats har de senaste åren prioriterats högre än tidigare, med sikte på att informationen om forskarutbildningen ska vara uttömmande och uppdaterad.
- Utveckling av kursplaner: under 2016 har kursplaner (gällande från feb. 2017) utarbetats för samtliga obligatoriska kurser som ingår i senaste versionen av ASP (2015).
- Avsättning av resurser för deltagande i samarbetsaktiviteter kring forskarutbildningen på nationell nivå: samverkan på nationell nivå har befrämjats genom att institutionen vid behov och efter relevansprövning avsätter resurser för deltagande i nationella doktorandinternat samt för doktoranders deltagande i kurser vid andra lärosäten.

⁶ http://hum.gu.se/digitalAssets/1505/1505542_kvalitativa-aspekter-av-utbildningen-som-miljo-2013.pdf.

Utformning, genomförande, resultat

Måluppfyllelse – kunskap och förståelse

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att doktoranden, när examen utfärdas, kan visa bred kunskap och förståelse både inom forskarutbildningsämnet och för vetenskaplig metodik/konstnärliga forskningsmetoder inom forskarutbildningsämnet.

Utöver disputationen säkerställer kurser, seminarier och doktorandworkshops att doktoranden har erövrat de kunskaper och förmågor som examensordningen anger. Våra doktorander ska utbildas till specialister inom sitt avhandlingsområde och samtidigt till forskare och framtida lärare med bredare kunskaper och färdigheter. För att säkerställa kunskapsbredden har vi, som en av de få bland landets högskolor och universitet, behållit litteraturhistoriska kurser som en del av de obligatoriska kurserna inom forskarutbildningen. Vi kräver dessutom att minst 7,5 hp ägnas åt äldre litteratur (före moderna genombrottet).

Av utbildningens kursdel (60 hp) utgörs **27,5 hp** av obligatoriska kurser:

- Litteraturvetenskaplig/humanvetenskaplig teori och metod **7,5 hp** (LV3001)
- Litteraturhistorisk fördjupning om **15 hp**, varav minst 7,5 hp med fokus på litteratur fram till och med romantiken (LV 3002).
- Högskolepedagogisk baskurs **5 hp** (bör genomgåas under första forskarutbildningsåret).

Kursplanerna till de litteraturvetenskapliga kurserna finns med som en bilaga. I denna bilaga finns också, utöver de obligatoriska kurserna, kursplanen för individuella läskurser (se bilaga Kursplaner). Observera att de obligatoriska kurserna inte nödvändigtvis behöver läsas på den egna institutionen. Exempelvis kan både teorikurs och litteraturhistorisk kurs läsas vid annat lärosäte. I ASP:n används därför medvetet mer allmänna formuleringar för att beskriva forskarutbildningens obligatoriska innehåll. De historiska och teoretiska obligatoriska kurserna säkrar tillsammans kunskapsbredden både vad gäller litteraturhistoria, teoribildning och metoder. Kurskraven diskuterades i hela kollegiet (dvs. inklusive doktoranderna), inför senaste större revideringen av ASP 2015.

De historiska kurserna erbjuds en gång per år, genom det nationella samarbetet inom NRFL (Nationella rådet för forskarutbildning i litteraturvetenskap). Rådet anordnar också årliga

nationella workshops, där doktoranderna från alla deltagande lärosäten får möjlighet till konstruktivt utbyte med varandra och input från erfarna handledare. De nationella kursernas innehåll bestäms av ett lärarlag som ofta har sammansatts av specialister från olika lärosäten; erfarenheter och kursvärderingarna förmedlas sedan i NRFL. Institutionens handledare har både anordnat sådana kurser och workshops (t.ex. Perspektiv på antiken, 7,5 hp, HT 2014, Författaren i litteraturhistorien, 7,5 hp 2010) och varit lärare och examinatorer på kurser som har organiserats av andra institutioner.

Det har ännu inte funnits samma incitament till att utforma nationella teoretiska kurser. Institutionen har under några år anpassat de litteraturteoretiska kurserna på avancerat nivå, så att dessa kan samläsas. Vissa problem har efterhand uppstått kring denna praxis, framför allt för de doktorander som redan tagit kursen på avancerad nivå och som då hänvisas till andra kurser. Mot den bakgrunden utvecklades en alternativ och anpassningsbar teorikurs (LV3001) som både utnyttjar det litteraturvetenskapliga doktorandseminariet som pedagogisk resurs för framlägg och diskussion av teoritexter, och som ger doktoranderna och handledarna medansvar för kursens innehåll och bredd. Kursen ska behandla teorier, metoder och andra forskningsrelaterade frågor med utgångspunkt i de forskningspraktiska sammanhang som doktoranden befinner sig i (se bifogad kursplan). Kursen är på 7,5 hp och ges på kvartsfart under två terminer. Inom ramen för kursen kan målen uppnås på olika sätt i anslutning till doktorandens specifika avhandlingsprojekt. Kursen examineras av huvudhandledare i samråd med forskarutbildningskoordinator och i anslutning till doktorandseminariet. Deltagande i doktorandseminariet är inte poänggivande i sig, men seminariet kan användas som plattform för poänggivande inslag. Endast en av ämnets doktorander har än så länge examinerats på kursen, och den är fortfarande under utveckling.Handledarkollegiet planerar att diskutera och utvärdera kursen under HT 2018, och har redan konstaterat ett behov av att skapa större tydlighet och samsyn kring anmälan, ansvarsfördelning, krav på aktiv närvaro och litteraturlista.

För att täcka in och komplettera de obligatoriska kurserna kan doktoranderna själva föreslå likvärdiga historiska och teoretiska/metodiska kurser på andra lärosäten i Sverige eller utomlands. Deltagandet godkänns i samråd med handledare och forskarutbildningskoordinator.

Den obligatoriska högskolepedagogiska kursen om 5 hp ges av Enheten för pedagogisk utveckling och interaktivt lärande (PIL) vid GU. De valfria kurserna kombineras i samråd med handledare. De kan bestå av fakultetsgemensamma kurser, kurser på andra institutioner eller lärosäten, samt individuella läskurser med inriktning mot avhandlingsämnet. De aktiva doktorandernas ISP vittnar om att de utnyttjar alla dessa möjligheter.

I nuläget saknas resurser för att utveckla egna litteraturvetenskapliga doktorandkurser på institutionen, men utöver de nationella kurserna har ämnesrepresentanter varit involverade i några fakultetsövergripande kurser, exempelvis genom utvecklingen av och kursansvaret för Environmental humanities: Intersektioner mellan natur- och humanvetenskap (7,5 hp) som

gavs HT 2016. HT 2017 blev flera av de fakultetsgemensamma kurserna indragna i samband med utvecklingsarbete. Ett paket om fyra periodiserade 7,5 hp-kurser kommer att erbjudas från och med VT 2019: Vetenskapsteori för humanister, Akademiskt skrivande, Statistik för humanister och Etik för humanister.

Utöver kurser förväntas doktoranden vara delaktig i seminarier, workshops och konferenser. Det högre seminariet och andra seminarier och konferenser utgör också plattformar för kunskapsbreddning och/eller -fördjupning. Förutom satsningar på högre seminariet avsätter institutionen budgetåret 2018 upp till 300.000 kr till anordnande av workshops, seminarier och konferenser. Bland de seminarieserier som institutionen uppmuntrar särskilt är Ekoseminariet, Barn, barndom och kulturella praktiker (BABAKUL) och Didaktisk forskningsmiljö, vilka några av de litteraturvetenskapliga doktoranderna har engagerat sig i. Det institutionsöverskridande seminariet VITKRIT (ett forum för humanvetenskaplig och konstnärlig forskning som sätter dekolonialitet i fokus) kan också nämnas. Särskilda förhållanden gäller våra två doktorander som har antagits via de tvärvetenskapliga forskarskolorna CHSeurope och CUL, och som genom detta deltar aktivt i flera seminarieserier utanför institutionen (internationella och GU-baserade).

Undervisning är en viktig del av doktorandens arbete med att bredda och fördjupa sitt litteraturvetenskapliga kunnande. De flesta doktorander uppmuntras till att ta på sig undervisningsuppdrag under sin utbildning för att bredda sin kompetens (både historisk, teoretisk och metodisk kunskap och pedagogisk-metodiska färdigheter). På så sätt kan doktorandernas kompetens både tas till vara och utvecklas. Det är dock en allmän överenskommelse att doktoranden inte ska delta i undervisningen under de sista månaderna av sin utbildning.

Säkerställningen av kvalitet, progression och måluppfyllelse sker systematiskt och kan beskrivas i tre huvudområden:

- Kursplaner och kursutbud

Kursplaner för samtliga obligatoriska kurser har upprättats efter diskussion i litteraturvetenskapliga handledarkollegiet. De har upprättats och fastställts feb. 2017.

Uppföljning av kursutbud och -innehåll sker genom diskussioner och utvecklingsarbete i institutionens litteraturvetenskapliga handledarkollegium och inom NFRL-samarbetet. Vissa frågor diskuteras i hela ämneskollegiet till vilket doktoranderna också kallas.

Måluppfyllelsen på de enskilda kurserna säkerställs genom själva examinationen eller tillgodoräknande av kurser. För kurser som tillgodoräknas som någon av de obligatoriska kurserna stäms måluppfyllelsen av i relation till de gällande kursplanerna (LV 3001, LV3002, se ovan) av huvudhandledare och av forskarutbildningskoordinator/doktorandexaminator.

- Avsättning av timmar och medel

Lärarnas insatser på de nationella forskarkurserna har krävt avsättande av undervisningstimmar på institutionen, dessa har förhandlats från fall till fall.

Doktorandernas deltagande i de nationella kurserna säkerställs genom särskilt avsatta doktorandmedel i institutionens budget. Riktlinjer för forskarutbildningen (dnr U 2017/486) finns följande ekonomiska ramar för doktoranders deltagande i kurser, workshops, seminarier, konferenser med mera. Varje doktorand har under utbildningstiden och fram till disputationen rätt att använda max 40 tkr, så kallade doktorandmedel, till följande ändamål:

- resor av vikt för avhandlingsarbetet, för att t.ex. samla material på fältresor, studera samt kopiera material i bibliotek och arkiv,
- aktivt deltagande i konferenser och forskarskolor med relevans för avhandlingsarbetet,
- inköp av forskningsmaterial och litteratur av särskild vikt för avhandlingsarbetet,
- kostnader för eventuell etikprovning,
- språkgranskning av avhandling. (Doktoranden förväntas söka stipendiebidrag för omkostnader för språkgranskning; om dessa inte räcker eller om ansökningar fått avslag, kan extra bidrag sökas från institutionen om max 30 tkr. Ansökan lämnas till viceprefekt för forskarutbildning.)

Användningen av medlen planeras i samråd med handledare som också ska underteckna ansökningarna. Det poängteras att ”Det förutsätts att doktoranden samtidigt söker fakultetens utannonserade medel för resor”.

- Handledning, kollegial granskning, avstämningsmöte och ISP

Uppföljningen av de enskilda doktorandernas progression och uppfyllelse av examensmålen (detta gäller samtliga målen) sker löpande i handledning, avstämningsmöten, kollegial granskning av avhandlingsavsnitt på doktorandseminariet, slutseminarium och disputation. Systematisering av uppföljningen sker i och med att alla moment dokumenteras i ISP.

I samband med antagningen upprättar varje doktorand och huvudhandledare, i samråd med biträdande handledare och doktorandsexaminator, en elektronisk ISP som ska fastställas av viceprefekten för forskarutbildningen senast två månader efter utbildningen start. ISP följs upp minst en gång per år. Då sker en uppföljning av hur arbetet fortskridit samtidigt som det fortsatta arbetet inom utbildningen planeras. Sedan några år används ett webbaserat systemstöd för hantering av doktoranders ISP vid GU. Enligt rektorsbeslut 13 april 2015 är ISP-systemet obligatoriskt för doktorander som antagits från och med HT 2014. I systemet specificeras (bland annat) examensmålen i högskoleförordningens examensordning, och det kräver med andra ord att doktorand och handledare reflekterar över och registrerar när och hur olika examensmål uppnås. ISP:n synliggör alltså alla delar i processen och behoven av ytterligare meritering, både för doktoranden och för handledaren.

Utmaningar och åtgärder

Handledarkollegiet kommer under ett möte hösten 2018 att ta upp frågor som berör säkerställandet av att våra doktorander uppfyller kunskaps- och förståelsemålen.

Vidareutvecklingen av den teoretiska kursen är en av frågorna som kommer att tas upp.

Handledarkollegiet behöver också skapa samsyn kring de högskolepedagogiska kurser som erbjuds utöver den obligatoriska kursen. För att fördjupa den pedagogiska kompetensen utan att samtidigt riskera ämneskompetensen kan det vara viktigt att erbjuda doktoranderna att läsa icke-obligatoriska pedagogikkurser, vid sidan av forskarutbildningen. En tredje fråga är huruvida ämnet kan bli bättre på att systematisk samla in och informera om erfarenheter från kurser på andra lärosäten.

(Om relaterade utmaningar angående ISP-systemet, progression och genomströmning: se nedan)

Utformning, genomförande, resultat

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att doktoranden, när examen utfärdas, kan visa förmåga att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade (konstnärliga) uppgifter inom givna tidsramar samt såväl i nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet kan presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt. Doktoranden ska också visa förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.

Den centrala förmågan att planera och genomföra litteraturvetenskaplig forskning på ett adekvat och redligt sätt inom givna tidsramar övas och uppfylls först och främst i och med det fortlöpande arbetet med avhandlingen. Doktorandernas färdigheter när det gäller att förmedla och diskutera sin egen och andras forskning med auktoritet, muntligt och skriftligt, samt förmågan att stödja andras lärande, uppövas emellertid genom en rad olika praktiker, dels obligatoriska, dels förväntade/uppmuntrade inom och utanför akademien. Det ingår i utbildningen att doktoranderna presenterar och diskuterar sin egen och varandras forskning löpande på doktorandseminarierna. På detta sätt stödjer de varandras lärande. Presentationer och diskussioner sker även i ovan nämnda workshops och seminarier. HT 2017 anordnades dessutom för första gången en gemensam konferens för fakultetens doktorander, som där presenterade sina forskningsprojekt.

Examensmålet att med auktoritet skriftligt och muntligt presentera och diskutera forskning och forskningsresultat, samt stödja andras lärande, återfinns som lärandemål i kursen Litteraturvetenskaplig teori i praktik (LV3001).

Det finns även möjligheter för doktoranderna att gå särskilda kurser som stödjer deras väg in i forskarpraktikens olika förmedlingssammanhang. VT 2018 erbjuds möjligheten att gå de två fakultetsgemensamma kurserna, Retorik i vetenskapen och Statistik för humanister. Från 2019 kommer Akademiskt skrivande att ingå i de fyra periodiserade fakultetsgemensamma kurserna. På institutionen ges utöver detta den religionsvetenskapliga doktorandkursen ”Konferenspresentation i teori och praktik” (RV 3004, 10 hp) som är öppen också för de litteraturvetenskapliga doktoranderna.⁷ Där tränas doktorandens kunskaper och insikter om

⁷ <https://lir.gu.se/utbildning/forskarniva/kursplaner>

konferenspresentation ur ett nationellt och internationellt perspektiv, samt deras teoretiska och metodologiska förtrogenhet med akademiska konferenspresentationer. På avancerad nivå vid institutionen ges dessutom kursen Vetenskaplig publicering (15hp LIR208), som ger deltagarna insikter i hur den vetenskapliga publiceringskulturens olika delar fungerar och var slutmål är en publiceringsfärdig artikel i en peer reviewgranskad tidskrift.

Inom institutionens forskningsmiljö betonas vikten av att ingå i nationella och internationella sammanhang även utanför lärosätets väggar. Doktoranderna uppmuntras därför att delta i nationella och internationella konferenser, workshops och kurser. Detta görs systematiskt i kontakten mellan handledare och doktorand och genom ISP:n, som används kontinuerligt i handledning och uppföljning, och där de olika aktiviteterna registreras löpande. Det görs även genom att hela kollegiet förmedlar call for papers mm. från olika forskarnätverk och bidrar till allmänna utskick med information om kurser och konferenser. Flera av de nuvarande doktoranderna är som nämnts aktiva inom olika forskarnätverk (se ovan). Publikationslistorna visar att aktiviteterna ger resultat i form av papers, artiklar och antologibidrag på svenska och engelska.

Några doktorander väljer att stärka sina internationella perspektiv och kontakter genom att vistas en termin eller några månader vid ett utländskt lärosäte. Bland nuvarande verksamma doktorander har tre vistats vid andra lärosäten med forskningsprofil av gagn för deras respektive avhandlingsämnen. Att etablera och upprätthålla en infrastruktur för internationellt utbyte stöds av institutionen genom satsningen på internationella gästforskare.

Två doktorander har från 2017 involverats i redaktörs- och redaktionssekreterarbetet på Tidskrift för litteraturvetenskap.

De senare åren har doktorander engagerats i att synliggöra ämnet på den årliga bokmässan i Göteborg. Genom handledarnas och kollegiets samverkansaktivitet (på bokmässan, bibliotek, litterära sällskap, Jonsreds Herrgård, Litteraturhuset mm.) såväl som genom de egna nätverken har flera doktorander dessutom stimulerats till att engagerat sig i annan förmedlande och samhällsengagerad verksamhet, paneldebatter, populärvetenskapliga föreläsningar (bland annat på Göteborgs Litteraturhus), alternativa bokmässor, antologiutgivning, podcasts, m.m.

Utmaningar och åtgärder

Det elektroniska ISP-systemet är relativt nytt, och många handledare och doktorander upplever att det inte fungerar optimalt för att utgöra det levande, kvalitetsfrämjande verktyg som det borde kunna vara. Diskussioner och utbyten av erfarenheter inom institutionens handledarkollegium fortgår kring det tekniska handhavandet och huruvida det finns anledning att göra en återkoppling med förslag till förbättringar.

En väsentlig utmaning är att stödja doktoranderna i att balansera mellan olika krav, förväntningar och egna engagemang. Rätt använt främjar ISP-systemet möjligheten till

överblick och därmed även till att balansera övriga forsknings- och samverkansengagemang och undervisningsuppdrag med avhandlingsarbetet.

En av de svåraste utmaningarna inom forskarutbildningen är historisk återkommande, nämligen hur ämnet och institutionen hanterar de fall då progressionen inte sker som förväntat och/eller tidsramarna överskrids. Problemet har minskat nationellt efter reformen av forskarutbildningen 1998,⁸ men har inte försvunnit helt. Diskussioner kring detta förs på flera nivåer – på fakultetsnivå i Utbildningsberedningen för utbildning på forskarnivå (FUB), inom institutionens ämnesövergripande handledarkollegium och inom ämnet. Enligt institutionens handlingsplan (2018–2020) framgår att kollegiet ska ”arbeta för att villkoren inom forskarutbildningen bidrar till att doktorander blir klara inom givna tidsramar och att avhandlingskvaliteten är fortsatt hög”.⁹ Våren 2018 bestämde institutionens handledarkollegium att en mittavstämning ska äga rum efter motsvarande 2 år. Bestämmelserna skrevs in i Riktlinjer för forskarutbildningen 23 mars 2018; dessa gäller doktorander som antagits 2016 eller senare: ”Syftet med denna är att bedöma hur långt doktoranden framskridit i sitt arbete i både kvalitativt och kvantitativt hänseende och hur prognosen för fullföljandet ser ut och vid behov föreslå åtgärder”.

Enligt nyckeltalen för den litteraturvetenskapliga forskarutbildningen i Göteborg 2011–2016 har doktoranderna använt i snitt 4,1 år på sin utbildning i nettostudietid (nationellt ligger siffran på 4,6 år). Bruttostudietiden ligger på 9,3 år (nationellt: 8,0). De som examineras genomför alltså sin utbildning nästan på utsatt tid, men de har gjort olika uppehåll eller har arbetat på nedsatt tid.

Det har tills nu varit en utmaning att anpassa fördelning av handledningstimmarna till de olika projektens varierande aktivitetsgrad och tidsintervall, och en effekt har varit att resurserna har tagit slut innan avhandlingarna är klara. I institutionens verksamhetsplan för 2018 ingår därför också uppgiften att realisera system för planering av handledningstid.¹⁰ Detta kan innebära att göra en tydligare fördelning av handledningstimmar enligt en särskild schablon och i förhållande till doktorandens faktiska aktivitetsgrad, det vill säga att handledningstimmar inte fördelas då doktoranden gått ner i tjänst eller är sjukskriven.

⁸ Staffan Karlsson, Per Hyenstrand och Elizabeth Lundberg, *Forskarutbildning i Sverige. Variation i volym, effektivitet och kostnader sedan tidigt 1990-tal* (Vetenskapsrådet 2006), s. 12-14, <https://publikationer.vr.se/produkt/forskarutbildningen-i-sverige/>.

⁹ *Handlingsplan 2018-2020 och verksamhetsplan 2018*, s. 7, http://lir.gu.se/digitalAssets/1663/1663781_lir-hp-2018-2020-vp-2018.pdf.

¹⁰ *Handlingsplan 2018-2020 och verksamhetsplan 2018*, s. 8, http://lir.gu.se/digitalAssets/1663/1663781_lir-hp-2018-2020-vp-2018.pdf.

Utformning, genomförande, resultat

Måluppfyllelse – värderingsförmåga och förhållningssätt

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att doktoranden, när examen utfärdas, kan visa intellektuell självständighet, (konstnärlig integritet), och vetenskaplig redlighet/forskningsmässig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar. Doktoranden ska också ha nått fördjupad insikt om vetenskapens/konstens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.

Ämnet har utformat sin forskarutbildning utifrån en ambition om att främja doktorandernas intellektuella självständighet och deras vilja att arbeta för att uppnå bästa möjliga resultat. Detta görs på olika sätt och på olika nivåer. I kursplanerna för de obligatoriska kurserna är ett genomgående mål att doktoranden ”självständigt och kritiskt” kan ”diskutera, problematisera och utvärdera olika perspektiv” på kursens mer specifika ämnesområde (historiskt, teoretisk/forskningspraktiskt, individuell läskurs).

När det gäller val och sammansättning av kurser, bevakar och informerar handledare och handledarkollegiet om relevanta kurser och konferenser, men det förutsätts också att doktoranderna själva identifierar sina behov av kompetensutveckling och orienterar sig i utbudet.

Fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar och dess roll i samhället uppnås genom de examinerade kurserna och genom den övriga forsknings- och förmedlingsverksamhet som beskrivits ovan.

Medvetenhet om vetenskaplig redlighet och forskningsetiska frågor ingår i kursplanerna för de obligatoriska kurserna (”visa medvetenhet om etiska aspekter på forsknings- och utvecklingsarbete”) och genomsyrar verksamheten i stort. Det ingår också som en naturlig del i avstämningssamtal och diskussioner inom ramen för handledningen. En introduktionsvecka för doktorander på fakultetsnivå har bl.a. belyst forskningsetiska frågor. Kursen Etik för humanister kommer att ingå i de fyra periodiserade fakultetsgemensamma kurserna från och med VT 2019. Doktorandens ISP säkerställer även under punkt 10.C att forskningsetiska frågor, som rör vetenskaplig redlighet, självständighet och forskaren ansvar, behandlas inom ramen för forskarutbildningen.

Utmaningar och åtgärder

Det finns en rad utvecklingsområden inom vår forskarutbildning som redan har tagits upp i de föregående sektionerna. På ett generellt plan strävar vi efter att skapa en mer kontinuerlig diskussion och kvalitetssäkring av doktorandutbildningen på det litteraturvetenskapliga handledarkollegiets återkommande ämnesmöten. Vissa frågor kommer som redan nämnts att behandlas under året. Utöver dessa redan nämnda utvecklingsområden kommer även frågor kring etik och redlighet att tas upp under hösten 2018. ISP-systemets utförliga genomgång av måluppfyllelse kräver bl.a. att forskningsetiska frågor hanteras mer explicit än förut. De aktuella ISP:erna visar att frågorna hanteras olika vilket kräver uppföljning. Detta arbete har påbörjats och vi behöver under hösten 2018 diskutera vidare hur vi med ett samlat grepp kan synliggöra både generella aspekter och de som är relevanta för den litteraturvetenskapliga forskningen specifikt.

Utformning, genomförande, resultat

Jämställdhet

Bedömningsgrund:

Ett jämställdhetsperspektiv beaktas, kommuniceras och förankras i utbildningens innehåll, utformning och genomförande.

Likabehandlingsarbetet vid institutionen ses som en viktig förutsättning för att forskningsmiljön ska präglas av kreativitet, hög kvalitet, hållbara rekryteringar och fungerande samverkan över ämnes- och fakultetsgränser samt i förhållande till det omgivande samhället. Institutionen har även ett integrerat likabehandlingsperspektiv i verksamhetsplanen för 2018–2020 som ligger till grund för det systematiska arbetet och kommunicerar jämställdhetsperspektivet i utbildningen (Dnr: V 2017/871). Där betonas att målsättning för likabehandlingsarbetet är att främja en socialt hållbar miljö. Verksamhetsplanen slår även fast att arbetet med likabehandling och jämställdhetsfrågor har hög prioritet, och ska integreras i verksamheten, samt att institutionen proaktivt kommer att arbeta för att skapa ett mer jämställt kollegium.

På institutionen samarbetar också en likabehandlingsrepresentant och ett miljöombud för att bevaka och förankra jämställdhetsperspektivet på arbetsplatsen. I institutionens handlingsplan för jämställdhet och likabehandling från 2015 (Dnr V 2015/237) slås det fast att det ska vara en självklarhet för alla institutionens anställda och studenter att kunna kombinera föräldraskap och omsorgsansvar för annan närstående med arbete och studier. Där betonas också att en målsättning för likabehandlingsarbetet är ”att främja en inspirerande arbetsmiljö där alla anställda och studenter, oavsett kön, etnicitet, religion eller annan trosuppfattning, eventuell funktionsnedsättning, ålder eller sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller uttryck får möjlighet att växa och utvecklas”. Detta arbete är fortlöpande och anses fortfarande som en självklar angeläget.

Likabehandlings- och jämställdhetsarbetet vid institutionen ter sig framgångsrikt i ett historiskt perspektiv om man ser till fördelningen mellan kvinnor och män på institutionen och i forskarutbildningen. Det är helt klart att verksamheten inte längre domineras av män. Våren 2018 är tio doktorander i litteraturvetenskap antagna vid institutionen. Av dessa är en doktorand antagen i litteraturvetenskap/teaterstudier och en doktorand antagen i forskarskolan i utbildningsvetenskap vid CUL. Som framgår av tabell 1a är doktorandgruppen för närvarande ojämnt könsfördelad, då den utgörs av 80% kvinnliga doktorander respektive 20%

manliga doktorander. Det kan noteras att fördelningen på grundutbildningen i litteraturvetenskap vid GU är likartad (ca 70% kvinnor och 30% män). Även behöriga sökande till utbildningen på forskarnivå i litteraturvetenskap har vid de två senaste antagningstillfällena visat en liknande könsfördelning (2014 antogs två kvinnor och 2016 antogs två kvinnor, 2017 antogs en man i forskarskolan CHSeurope). Därtill antogs en manlig doktorand inom CUL. Vid de senaste två utlysningstillfällena var en majoritet av de sökande externa, d.v.s. de hade sin grundutbildning från annat lärosäte än GU. Samtliga aktiva doktorander finns på plats på institutionen i Göteborg och deltar kontinuerligt i institutionens verksamhet.

Det är svårt att endast utifrån dessa siffror avgöra om den ojämna könsfördelningen är en tillfällighet eller en trend, men vid institutionen följs könsfördelningen kontinuerligt upp, såväl hos de sökande till forskarutbildningen som i studentgrupperna på grund- respektive avancerad nivå. Blickar man ett år framåt planerar en manlig doktorand, Per Ahlström, respektive fyra kvinnliga doktorander, Matilda Amundsen Bergström, Anna Klara Bojö, Karin Brygger och Lisa Schmidt, att disputera. Det betyder att doktorandgruppen på längre sikt eventuellt kan förväntas röra sig mot en jämnare könsfördelning. Här kan man lägga till att siffrorna kan ändras ganska snabbt och att det är svårt att konsekvent och kontinuerligt upprätthålla en jämn könsfördelning inom en så liten grupp som doktoranderna i litteraturvetenskap utgör.

Bestämmelserna i HF 7:41 ger inte något utrymme för hänsyn till jämställdhetsaspekter vid antagning av doktorander till forskarutbildningen. Ändå finns det skäl för institutionen att vid kommande antagningstillfällen ägna fortsatt uppmärksamhet åt jämställdhetsfrågan och bevaka att likvärdighet råder vid beredningen av antagningsärenden, d.v.s. att likabehandling tillämpas och att särbehandling ej förekommer. Institutionen ser det också som viktigt att ge största möjliga spridning av utlysningar av doktorandplatser i skilda fora båda nationellt och internationellt.

När det gäller fördelningen av huvudhandledarna är könsfördelningen helt jämn. Av tabell 2 framgår att fem doktorander har kvinnliga huvudhandledare och fem doktorander har manliga huvudhandledare. När det gäller biträdande handledare ser könsfördelningen mer ojämn ut. I doktorandgruppen har nio doktorander kvinnliga bihandledare medan en doktorand har manlig. Institutionen beaktar jämställdhetsfrågor vid tillsättningen av handledare och den ojämna fördelningen kan till stor del förklaras med att handledarna förordnas på basis av de ämnesval som doktoranderna har gjort.

Vid kommande antagningstillfällen behöver fortsatt uppmärksamhet riktas mot jämställdhetsfrågor när det gäller tillsättning av handledare, så att det inte förekommer särbehandling grundad på kön. Sammansättningen av handledarkollegiet är viktig av flera skäl. Dels för att forskningsmiljön gynnas av att likvärdighet och jämställdhet råder, dels för att handledning på forskarnivå kan betraktas som en meriteringsväg för befordran till docent och professor. Institutionen kommer att genomföra ett systematiskt jämställdhetsarbete på

detta område för att säkerställa den högskolepolitiska ambitionen om jämställda forskningsmiljöer. Institutionen har även bestämt att se över fördelningen av handledning ur ett jämställdhetsperspektiv på hela institutionen.¹¹

Ansvar för jämställdhet och likabehandling gäller samtliga anställda vid Göteborgs universitet. Men ansvarsfördelningen i formell mening följer universitetets linjeorganisation. Som stöd för dekan och prefekt i jämställdhetsarbetet finns en likabehandlingssamordnare utsedd vid universitetet med uppdraget att proaktivt bevaka och driva likabehandlingsarbete i verksamheten. Varje institution har i sin tur en likabehandlingsrepresentant som närvarar under institutionsråden. Vid institutionen för litteratur, idéhistoria och religion är litteraturvetaren Johan Alfredsson likabehandlingsrepresentant och fungerar som kontaktperson i frågor som rör institutionen både som arbetsplats och utbildningsanordnare.

Vid institutionen arbetar vi systematiskt med att utveckla organisationen med den uttalade målsättningen att säkerställa en jämställd arbetsplats. Likabehandlingsrepresentantens uppdrag inkluderar att förstärka medvetenheten om jämställdhetsaspekter i samband med rekryteringsprocesser. Utlysning av lektorsanställningar har ökat betydligt under de senaste åren, vilket motverkar den godtycklighet som ”inlasningar” (i enlighet med Lagen om anställningsskydd) kan medföra och gör det systematiska likabehandlingsarbetet lättare att genomföra. Vid nyantagning av doktorander ska kriterier och antagningsprocess vara synliga för kollegiet, samtidigt som utbildningsbidrag för doktorander helt har avskaffats. Sammantaget stärker dessa organisatoriska möjligheter forskarutbildningens systematiska jämställdhetsarbete och lägger grunden för en socialt hållbar arbetsplats.

Integrering av jämställdhetsperspektiv i utbildningen

Jämställdhetsaspekten är viktig också i undervisningen och kursutbudet på alla nivåer. Vid utarbetandet av forskarutbildningens kursupplägg måste jämställdhetsperspektivet beaktats vid urvalet av litteratur samtidigt som det finns inslag om genus i kurser som inte primärt fokuserar detta, t.ex. i den fakultetsgemensamma introduktionsveckan, teori- och metodkurser, samt i de litteraturhistoriska kurserna. I teori- och metodkurserna har även den historiografiska utvecklingen i ämnet diskuterats ur ett jämställdhetsperspektiv, t.ex. utifrån frågeställningar om kanonbildning och litteraturhistorieskrivning. Den humanistiska fakulteten vid Göteborgs universitet har en lång och stark tradition av genusforskning med ett flertal externfinansierade projekt, seniora forskare med sådan inriktning och doktorandarbeten inom området.

Vad gäller uppföljning och återkoppling i institutionens likabehandlingsarbete så sker det på flera sätt. Dels genom att likabehandlingsrepresentanten genomför olika typer av aktiviteter, såsom enkäter och workshops. Att jämställdhetsaspekter och likabehandling tillämpas och att särbehandling grundad på kön inte förekommer beaktas även kontinuerligt vid uppföljning av ISP, revision av ASP, kursplaner etc. Ansvar för detta ligger i första hand på viceprefekten

¹¹ http://lir.gu.se/digitalAssets/1663/1663781_lir-hp-2018-2020-vp-2018.pdf

för utbildning på forskarnivå men också på samtliga ledamöter i de arbets- och beredningsgrupper som tillsätts för konkreta utvecklingsåtgärder.

Utformning, genomförande, resultat

Uppföljning, åtgärder och återkoppling

Bedömningsgrunder:

Utbildningens innehåll, utformning, genomförande och examination följs systematiskt upp. Resultaten av uppföljningen omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling, och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Lärosätet verkar för att doktoranden genomför utbildningen inom planerad studietid.

Forskarutbildningen i litteraturvetenskap vid Göteborgs universitet är en stor forskningsmiljö med lång tradition som sammantaget uppvisar både brett ämneskunnande och djup specialistkompetens. Institutionen är mångvetenskaplig med flera ämnen som tillsammans bidrar till forskningsmiljön genom en kontinuerlig seminarieverksamhet. För att inom ämnet säkra en hög kvalitet i forskarutbildningens alla olika delar och i relation till examensmålen pågår en kontinuerlig och systematisk uppföljning av doktorandens arbete. Sammantaget syftar uppföljningsarbetet till att förbättra genomströmningen, säkra forskarutbildningens vetenskapliga och pedagogiska kvalitet, synliggöra eventuella förbättringsområden och förbättra doktorandens arbetssituation. De främsta verktygen för en kontinuerlig uppföljning av utbildningen är följande systematiska arbete:

- Kursvärderingar på forskarutbildningen görs enligt kursplanerna genom samtal med kursexaminator, som sedan för vidare relevanta synpunkter till ansvariga lärare och till handledarkollegiet, där forskarutbildningens olika delar löpande diskuteras.
- Handledarens och doktorandens gemensamma arbete med ISP tydliggör doktorandens utveckling i relation till utbildningens innehåll och de nationella examensmålen. ISP:n är en del av det löpande handledningsarbetet och den följs även upp av forskarutbildningskoordinatör i ämnet och viceprefekten för forskarutbildning för eventuella åtgärder. Genom arbetet med ISP får doktoranden kontinuerlig återkoppling.
- Doktorandens progression inom forskarutbildningen diskuteras också fortlöpande i samband med handledarkollegiets möten, där både generella och specifika frågor som rör doktorandens arbete och arbetssituation behandlas.
- Ytterligare en systematisk uppföljning av doktorandens arbete är den nyligen införda obligatoriska mittavstämningen. Denna formaliserade uppföljning innebär en samlad bedömning av hur doktorandens arbete fortskridit efter motsvarande två år på forskarutbildningen. Som tidigare nämnts baseras mittavstämningen på avhandlingsmanus,

ISP, kurser, deltagande på doktorandseminariet, konferensdeltagande etc. Närvarande vid mittavstämningen är doktorand, handledare, forskarutbildningskoordinator, viceprefekt och ämnesordföranden/annan lärare inom ämnet. Vid detta möte skrivs även ett protokoll, som ligger till grund för att identifiera eventuella behov av åtgärder samt uppföljning i de fall doktorandens arbete inte fortskrider enligt tidsplanen.

- Systematisk kvalitetssäkring inför disputation sker även genom slutseminarium med åtminstone en extern opponer. I de fall avhandlingsämnet motiverar det, t.ex. genom att föranleda behov av särskild specialistkompetens, kompletteras detta med en extern extraläsare.

Doktorandperspektiv

Bedömningsgrunder:

Doktoranden ges möjlighet att ta en aktiv roll i arbetet med att utveckla utbildningens innehåll och genomförande.

Utbildningen säkerställer en god fysisk och psykosocial arbetsmiljö för doktoranden.

Doktoranderna på forskarutbildningen i litteraturvetenskap vid Göteborgs universitet har möjlighet att ta en aktiv roll i arbetet med att utforma och utveckla utbildningens innehåll på en rad olika sätt. Doktoranderna utser en representant i ämneskollegiet och institutionsrådet (IR). Doktoranderna tar även själva del i utformandet av doktorandseminariets innehåll genom att presentera egna texter eller föreslå teoretiska eller andra texter med relevans för de egna projekten. I den litteraturvetenskapliga teori- och metodkurs som erbjuds vid institutionen förväntas doktoranden även presentera teoretiska texter med relevans för det egna avhandlingsarbetet och här har doktoranderna särskilda möjligheter att vara med och forma inriktningen på kursens innehåll. Även i samband med doktorandernas läskurser har doktoranden möjlighet att tillsammans med handledaren diskutera vilka texter som är mest angelägna att läsa och vilken inriktning kursen bör ha. Doktoranderna har även möjlighet att påverka flera egna aktiviteter i samråd med handledaren, exempelvis vad gäller den egna undervisningen vid institutionen, det egna konferensdeltagandet och egna gästvistelser vid andra lärosäten. Utöver detta har doktoranderna möjlighet att föreslå gästföreläsare till institutionens gemensamma högre seminarium på lika villkor med de olika ämnesföreträdarna, och har därmed möjlighet att påverka kontaktytorna och det intellektuella samtalet på institutionen.

Bland doktoranderna i litteraturvetenskap har vi tämligen höga sjukskrivningstal vilket är oroande. Vissa av dessa sjukskrivningar gäller sjukdomar som inte kan relateras till arbetsmiljön. Andra har tydliga kopplingar till doktorandernas arbetsbelastning. Då doktorandgruppen är förhållandevis liten har den enskilda doktorandens frånvaro märkbara konsekvenser för forskningsmiljön, till exempel vad gäller Forskar- och doktorandseminariet. Vi arbetar för att doktoranderna ska uppleva sin arbetssituation som rimlig och diskuterar arbetsmiljöfrågor löpande på handledarkollegiet. Våren 2016 gjorde doktorandföreningens dåvarande ordförande även en utvärdering av doktorandseminariet tillsammans med doktorandgruppen. Ungefär hälften av doktoranderna tyckte att det fanns en svag pedagogisk styrning av seminariet. Skrivelsen diskuterades på personalkonferensen i juni samma år, samt på ett ämnesmöte under hösten. En konsekvens av doktorandföreningens utvärdering och

institutionens arbete med doktorandseminariets form var utvecklandet av den nya teorikursen Litteraturvetenskaplig teori i praktik (LV3001).

I 2018 års verksamhetsplan fastställs att orsakerna till stress på arbetsplatsen ska ägnas särskild uppmärksamhet kommande år. Genom att institutionens arbete utgår från doktorandernas perspektiv på sin egen arbetssituation kommer detta förhoppningsvis leda till en förbättrad arbetsmiljö för doktoranderna. Doktorandernas organisatoriska och sociala arbetsmiljö har i övrigt tagits upp på handledarmöten och vi arbetar fortsatt med denna fråga. En viktig faktor som för närvarande i hög grad påverkar doktorandernas fysiska och psykiska arbetsmiljö är det omfattande byggnadsarbetet som pågår vid Humanisten. Detta har lett till att institutionen har delats upp i åtminstone tre olika arbetsplatser. Doktoranderna sitter samlade i ett eget hus, fem minuters gångväg från institutionens huvudkorridor. I relation till frågan om doktorandernas arbetsmiljö kan också nämnas att de deltar i en fakultetsgemensam introduktionskurs, som integrerar doktoranderna i en mångvetenskaplig humanistisk forskningsmiljö och ger dem möjlighet till social gemenskap. Till detta kommer att doktorandföreningen tilldelas upp till 20.000 kr för studiesociala aktiviteter enligt 2018 års verksamhetsplan.

Arbetsliv och samverkan

Bedömningsgrund:

Utbildningen är utformad och genomförs på sådant sätt att den är användbar och utvecklar doktorandens beredskap att möta förändringar i arbetslivet, både inom och utanför akademien.

Forskarutbildningen i litteraturvetenskap syftar främst till att utveckla doktorandens beredskap att arbeta inom akademien och den primära arbetsmarknaden är därför högre utbildning. För det kommande arbetslivet inom akademien förbereds doktoranderna genom att deras forskarutbildning ger dem ett både brett och djupt litteraturhistoriskt och teoretiskt kunnande. I sin helhet gör forskarutbildningen även att doktoranderna är väl rustade för andra karriärvägar, där kritiskt och analytiskt tänkande respektive pedagogiska och syntetiserande kompetenser är viktiga. Ett exempel är den obligatoriska pedagogiska baskursen som syftar till att utveckla doktorandens förmåga att undervisa. Genom att doktoranderna uppmuntras till att samverka med olika verksamheter inom kultursektorn, såsom GU:s monter vid Bokmässan i Göteborg och aktiviteter vid litteraturhuset ges de avslutningsvis möjligheter att knyta kontakter i arbetslivet utanför akademien och få en insikt i dess förutsättningar.

Handledarna har ett stort ansvar när det gäller att hjälpa doktoranderna med perspektiv på arbetslivet efter disputationen. Återkommande karriärsamtal utgör en viktig del av handledningen, särskilt i avhandlingsarbetets slutfas. I ISP dokumenterar handledaren när ett karriärplaneringsstödande samtal har hållits med doktoranden. För att utbildningen ska förbereda doktoranden för arbetslivet och vara användbar inom och utom akademien anordnar institutionen även andra seminariebaserade aktiviteter som förbereder för tiden efter disputation.

För den fortsatta karriären inom akademien är det viktigt med kunskaper om hur man skriver en framgångsrik projektansökan. Därför anordnar institutionen årligen ett ämnesgemensamt seminarium kring utformandet av forskningsansökningar som är öppet även för doktorander. Vid dessa tillfällen medverkar seniora forskare från institutionen. På flera seminarier har också representanter från Riksbankens jubileumsfond och Vetenskapsrådet medverkat. Innan projektansökningar skickas in till stora anslagsgivare diskuteras de på de årliga ansökningsseminarierna. Vid Göteborgs universitet ges även projektansökningskurser av Forsknings- och innovationskontoret som doktoranderna uppmuntras att delta i.

Handledare uppmuntrar doktorander som närmar sig disputation att söka brett bland tjänster, både i Sverige och utomlands. Förberedelserna inför att kunna möta en vidare akademisk arbetsmarknad sker redan under forskarutbildningen genom att vistelser vid utländska universitet uppmuntras av handledarna, då detta utgör en möjlighet för doktoranderna att knyta nya kontakter av betydelse för den framtida karriären. Även de tidigare nämnda nationella litteraturvetenskapliga forskarutbildningskurserna, som arrangeras genom NRFL, bidrar till att doktoranderna får ett vidare kontaktnät och erfarenheter som är användbara för arbetslivet efter disputation.